Sėkmingai tęsia tėvo pradėtą darbą

Džestina BORODINAITĖ

Kas turėjo progą susipažinti su Janinos Monkutės-Marks muziejuje-galerijoje veikusia Prano ir Jono Butkevičių paroda „Nuo Šušvės iki Amazonės“, skirta Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 30-mečiui ir P. Butkevičiaus gimimo 100-osioms metinėms paminėti, sutiks, jog spalvingumo, nuotaikos ir optimizmo kūrėjų darbams netrūksta.

Pagrindinis mokytojas – tėvas

Piešti pradėjęs dar jaunystėje, Jonas Butkevičius tapė visą gyvenimą. Kūrėjas savarankiškai mokėsi iš impresionistų, fovistų arsininkų, tačiau pagrindiniu gyvenimo ir kūrybos mokytoju menininkas laiko savo Amžinąjį atilsį tėvą Praną Butkevičių.

„Tėvas man buvo ir brolis, ir tėvas, ir mokytojas, ir patarėjas, ir draugas, perdavęs savo kūrybinius genus, kuriais pasinaudodamas jau kurį laiką tęsiu jo pradėtą darbą“, – teigia J. Butkevičius.

Pasirinko urbanistiką

Daug reikšmingų patarimų kūrybiniame kelyje J. Butkevičiui negailėjo ir jo dėdė profesorius Vladas Karatajus.

„Dar jaunystėje mano dėdė profesorius V. Karatajus pastebėjo, kad esu gabus menui, todėl siūlė rinktis tapybos studijas, tačiau man tuo metu atrodė kiek kitaip.

Nenorėjau būti priklausomas. Jau tuo metu man patiko taškytis spalvomis, kurti abstrakcijas, kas sovietiniais laikais nebuvo toleruojama, todėl pasirinkau urbanistiką, kuri nieku gyvu neatitolino manęs nuo meno.

Priešingai, šalia viso to, visą gyvenimą studijavau meną, kurio mane mokė tėvas ir dėdė Vladas. Nuolat lankiausi didžiausiose pasaulio galerijose, o dabar galiu tik pasidžiaugti, jog visos tos gyvenimiškos pamokos suteikė mano širdžiai šitiek džiaugsmo“, – tikina J. Butkevičius.

Spalvingumas ir nuotaika

Paroda „Nuo Šušvės iki Amazonės“ – puikus J. Butkevičiaus tęstinio darbo įrodymas.

Šioje parodoje pateikta J. Butkevičiaus tėvo tapybos retrospektyva – nuo jo ankstyvųjų (nuo 1953 m.) realistinių darbų, vėliau – impresionistinių (nuo 1964 m.) iki paskutiniųjų (1993 m.) ekspresionistinių drobių.

Taip pat eksponuojami ir jo sukurti drožiniai bei skulptūros iš ąžuolo.

„Tėvo tapyba pasižymi spalvingumu, nuotaika, optimizmu – jo paties asmenybei būdingomis savybėmis. Drožyboje – jo gilus Lietuvos istorijos bei meno pažinimas“, – apie tėvo kūrybą kalba J. Butkevičius.

> *“ Birželio 22 dieną savo parodą, kurią kuruoja Kėdainių krašto muziejaus direktorius Rimantas Žirgulis ir su kuriuo jau kurį laiką palaikome draugiškus ryšius, pristatysiu Latvijoje, prie Rėzeknės miesto esančiame garsiajame Lūznavos dvare. Liepos viduryje ekspoziciją vešiu į Lenkiją, vėliau keliausime į Estiją.*
>
> *J. Butkevičius*

„Paveikslas turi skambėti“

Tuo tarpu J. Butkevičiaus kūryba kiek kitokia.

Joje – ryškus ekspresyvus abstrakcionizmas.

Parodoje eksponuojami J. Butkevičiaus aliejiniais dažais 2017–2020 metais nutapyti peizažai, natiurmortai, figūratyvinės ir abstrakčios kompozicijos ir kiti darbai, kurie pratęsia tėvo Prano koloristines tradicijas.

„Tėvas buvo koloristas, aš taip pat taškausi spalvomis ir džiaugiuosi, kad pasitelkęs visą savo gyvenimišką patirtį, galiu pasinerti į improvizaciją.

Kūryboje kliaujuosi dviem principais: „Paveikslas turi ir privalo skambėti“ ir „Gyvenimas yra nuostabi pasaulio pažinimo kelionė“. Šie principai motyvuoja ir veda tikslo link“, – sako J. Butkevičius.

Išpildė svajonę

O pažinti menininkui per visą savo gyvenimą teko tikrai nemažai.

„Prisimenu, kai būdamas aštuonerių metų kartu su tėvais pamačiau spalvotą dokumentinį filmą apie Amazonę – tada ji man atrodė tokia nepasiekiama, net mėnulis, mano manymu, tuo metu buvo kur kas arčiau manęs.

Tačiau atkurta Nepriklausomybė mums suteikė galimybę keliauti ir save išreikšti.

Kai atsivėrė pasaulis, aktyviai keliaudamas po jį, aplankiau daugiau nei septyniasdešimt pasaulio valstybių. Tarp jų ir Peru, kur ir išsipildė mano didžiausia vaikystės svajonė – teko pabuvoti ir Amazo-

Parodos „Nuo Šušvės iki Amazonės“ autorius Jonas Butkevičius ir jo gyvenimo draugė Irena. Irinos Jurkėnienės nuotr.

Prano Butkevičiaus kūryba pasižymi spalvingumu, nuotaika, optimizmu.

Pranas BUTKEVIČIUS gimė 1920 m. vasario 23 dieną Angirių kaime, Kėdainių apskrityje.

Baigė Kėdainių gimnaziją, o tapyti pradėjo jaunystėje ant gimtosios Šušvės krantų.

1940 m. įstojo į Kauno meno mokyklą, bet dėl lėšų stygiaus jos nebaigė.

Dirbo geležinkelyje inžinieriumi-dispečeriu (Kaune ir Vilniuje). Tačiau kurti jis niekada nesiliovė ir tapė paveikslus visą gyvenimą (mirė 1994.04.20).

Tapyboje Pranui pagrindine įkvėpėja buvo gamta: „Gamtoje ieškau spalvų fejerijos ir jų sąskambio.“ (P.B.)

Savo vėlesnį stilių jis apibūdino kaip „ekspresyvų abstrakcionizmą, tačiau besiremiantį ne abstrakčia sąvoka o išplaukiantį iš gamtos“ (P.B.).

Jonas BUTKEVIČIUS (Prano sūnus) gimė 1948 m. lapkričio 27 d. Kaune.

1971 m. baigė urbanistiką Vilniaus inžineriniame statybos institute (dabar VGTU).

Čia profesorius, technikos mokslų daktaras Jonas Butkevičius ir dėstė iki 2011 m.

Tapyti pradėjo paskatintas tėvo, kuris bei jo dėdė profesorius V. Karatajus buvo jo pagrindiniai mokytojai.

Jonas pratęsė tėvo Prano tapybines tradicijas – jis pastoziniais potėpiais tapo ekspresionistinius bei abstrakčius paveikslus.

Jonas: „Man kūryboje svarbiausios yra spalvos – paveikslas turi skambėti!“ (J.B.).

nės džiunglėse“, – pasidžiaugia J. Butkevičius.

Kilo mintis

Todėl rengiant šią parodą J. Butkevičiui kilo mintis pavadinti ją nuo Tėvo gimtosios Šušvės iki išsvajotos Amazonės.

Anot J. Butkevičiaus, tapyboje jo pagrindinė įkvėpėja – gamta. Menininkui, kaip ir jo tėvui, gamta padeda atrasti spalvų sąskambį.

me į Estiją“, – vardija tapytojas.

Svarbiausia – gera sveikata

Ateityje J. Butkevičiui svarbiausia išsaugoti sveikatą. Anot menininko, tik gera savijauta leis jam ir toliau tobulėti tapyboje ir pasinerti į naujus ieškojimus.

„Galima sakyti, jog visą gyvenimą sportavau.

Nuo pat ketvirtos klasės žaidžiau futbolą, vėliau pamė-

Prano Butkevičiaus sukurti drožiniai.

Turi pasiūlymą

Nors menas J. Butkevičių, kaip jis sako, lydi nuo pat vaikystės, tačiau tik prieš penkerius metus tapyba virto reikšminga autoriaus gyvenimo dalimi, kurios metu kūrėjas spėjo nutapyti apie 170 kūrinių bei surengta 16 personalinių parodų.

„Turiu pasiūlymą surengti dvi parodas Šveicarijoje, bet kol kas tai atrodo kiek sudėtinga dėl logistikos, įvairių draudimų, tačiau laikas sustatys viską į savas vietas.

Birželio 22 dieną savo parodą, kurią kuruoja Kėdainių krašto muziejaus direktorius Rimantas Žirgulis ir su kuriuo jau kurį laiką palaikome draugiškus ryšius, pristatysiu Latvijoje, prie Rėzeknės miesto esančiame garsiajame Lūznavos dvare.

Liepos viduryje ekspoziciją vešiu į Lenkiją, vėliau keliausiu gau vaikščioti į kalnus. Teko kopti į Monblaną, Kilimandžarą ir kitus.

Visa tai man suteikia energijos, o puikiai besijausdamas noriu eiti tik pirmyn ir tobulėti.

Kūryboje ilgainiui atsirado didesni kūrinių gabaritai, kuriuose stengiuosi žaisti įvairesniais kūrybos stiliais.

Tikiuosi, jog pastarieji darbai, kuriuos pavyko įgyvendinti iki šiol, bus lyg paspirtis siekti savo pagrindinio tikslo, kuris siejasi tik su kūryba“, – apie ateities planus kalba J. Butkevičius.

Projekto „Gražesnės kasdienybės kūrėjai“ rubriką „Kuriantys gražesnį pasaulį“ remia

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

10-oji trienalė – beveik 30 metų darbo

Janinos Monkutės-Marks muziejaus-galerijos antrajame aukšte veikiančios 10-osios tarptautinės mažosios grafikos trienalės „Vilnius 2020“ ekspozicijos kuratorės Rūta Taukinaitytė-Narbutienė (kairėje) ir Nijolė Šaltenytė.

Irinos Jurkėnienės nuotr.

Džestina BORODINAITĖ

„Stabilumas. Toks žodis šmėsteli galvoje apžvelgiant dešimtąją mažosios grafikos trienalės parodą.

Tai, kad trienalė vis dar nepraranda aktyvumo, pritraukia daug autorių iš įvairių šalių, turi ištikimų senbuvių ir kartu vilioja išbandyti jėgas mažiau žinomus jaunosios kartos kūrėjus, rodo, koks reikšmingas, patikimas, kokybiškas ir mėgstamas šis renginys grafikos meno pasaulyje.

Solidus jubiliejinis skaičius traukia žvilgtelėti ir į trienalės pradžią – 1994 metus. Pradžioje buvo rengiamos bienalės, nuo 2001 metų – trienalės.

Praėjo daugiau nei ketvirtis amžiaus, pasaulis keitėsi, kaitos procesai neaplenkė ir trienalės: pasikeitė autoriai, parodų erdvės, permainingo laikmečio aktualijas atspindinčios temos.

Gilias ir tvirtas tradicijas turinti meno rūšis vadovaujasi įprastomis meninės raiškos priemonėmis: linijos plastika, faktūrų virpesiu, tamsių ir šviesių dėmių derme.

Taigi „stabilumas“ čia vartojamas pačia geriausia prasme: skubančiame ir kintančiame pasaulyje jis leidžia nurimti, rasti tai, kas atpažįstama, sava“, – apibrėžia šiuo metu Janinos Monkutės-Marks muziejaus-galerijos antrajame aukšte veikiančios 10-osios tarptautinės mažosios grafikos trienalės „Vilnius 2020“ ekspozicijas parodos kuratorė Rūta Taukinaitytė-Narbutienė.

Nuo figūrinių iki abstrakčių

„Kaip ir kasmet, šios trienalės dalyvių nevaržė nei temos, nei technikos nurodymai, vienintelis reikalavimas – nedideli kūrinio matmenys (neviršijantys A4 formato).

Parodoje, kaip ir anksčiau, akivaizdi technikų, žanrų ir stilių įvairovė: nuo figūrinių iki abstrakčių, nuo ekspresyvių iki minimalistinių, nuo iliustratyvių iki konceptualių darbų, nuo dramatiškų iki komiškų motyvų, nuo ekstravertiškų iki intravertiškų temų.

Po ilgos pertraukos dėl karantino, nauja paroda muziejuje-galerijoje sulaukė gausaus lankytojų būrio.

Toks margas trienalės vaizdas žada ne tik išskirtinę pažintį su mažąja grafika, bet ir pateikia plačiam žiūrovų ratui aktualų turinį parodoje kiekvienas atras sau mėgstamą žanrą, stilių ar pasakojimą“, – parodą pristato R. Taukinaitytė-Narbutienė.

Daugiausia – iš Lietuvos

Iš viso eksponuojamas 81 autoriaus darbas iš 19 skirtingų pasaulio šalių.

Ypač daug dalyvių iš Švedijos, Lenkijos, Japonijos, Belgijos, žinoma, daugiausia – iš Lietuvos.

Kiekvienas autorius pristato vidutiniškai apie penkis savo darbus.

Tik trečdalis darbų

Anot 10-osios tarptautinės mažosios grafikos trienalės „Vilnius 2020“ ekspozicijos ir visų per beveik trisdešimt metų vykusių trienalių kuratorės Nijolės Šaltenytės, tai – ne visa paroda.

Ekspoziciją „Vilnius 2020“ sudaro kiek daugiau nei trečdalis visų menininkų darbų.

N. Šaltenytė pabrėžia, jog šventinė 10-oji tarptautinės mažosios grafikos trienalė reiškia beveik trisdešimt metų darbo.

Negalvojo ir neįsivaizdavo

„Prisimenu, kai rengėme pačią pirmąją trienalę, tai buvo pirmieji nepriklausomybės metai. Prisipažįstu – tada tikrai negalvojau ir neįsivaizdavau, kad ta paroda bus sėkmingai tęsiama ir taps tokia ilgalaikė.

Tai reiškia, jog per tuos visus metus spėjome Lietuvos žiūrovams parodyti tūkstančius darbelių.

Smagu, jog turime tokių faniškai nusiteikusių autorių, kurie prisijungė ir darbus siunčia nuo pirmos parodos jau beveik trisdešimt metų“, – sako N. Šaltenytė.

Stebėjo autorių raidą

R. Taukinaitytė-Narbutienė prie trienalių organizavimo prisijungė kur kas vėliau.

„Buvo labai įdomu peržvelgti senus katalogus ir stebėti autorių raidą, pamatyti, kaip viskas keitėsi ir susipažinti ne tik su pasaulio šalių įvairove, bet kartu ir su jų kūrybiniais gabumais“, – tikina kuratorė.

Projekto „Gražesnės kasdienybės kūrėjai“ rubriką „Kuriantys gražesnį pasaulį“ remia

SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS